

ב"ק עז

עניין: מיתת צדיקים

דברי תורה לבעל המנחת אלעזר מהדורה תמינאה אות לא

וגם כן מצינו בסוכה (פד, א), ברש"י בד"ה והאמר רבי יוחנן דלכון וכו', בשם סדר עולם, על הכתוב (במלכים ב כד, טו): 'הכל גבורים עושי מלחמה', וכי מה גבורה עושין בני אדם הנתונים בשלשלאות של ברזל, אלא שגבורים היו במלחמתה של תורה וכו', עד כאן לשונו הקדוש. ועדיין קשה, (דאם לא נכון ליה בסדר עולם לפרש שהיו גבורי מלחמה מקודם שנתפסו בשלשלאות של ברזל), (דהיינו) [דהיאך] היו אז יכולין לעסוק במלחמה של תורה – היינו פלפולים ובירורים עמוקים, ואיך כיונו דעתם ומוחם, אם היו קשורים בשלשלאות של ברזל.

אלא ודאי בעל כרחך, דגם בהיותם קשורים בכבלי ברזל, היו עסוקים בעיון במלחמתה של תורה כנזכר. על כן נשכב בבשתנו, אם אנחנו לא נעסוק בעיון של תורה גם בגלותנו בצר לנו, [ה'] יגאלנו במהרה בימינו.

והנה שמעתי בילדותי, מתלמידי חכמים חסידי עליון, מתלמידי זקני הגאון הקדוש מדינוב זי"ע בעל בני יששכר, שאמר, שמקובל אצלו, כי רבותינו הקדושים בעלי התוספות זי"ע, אשר רובם מגדוליהם נהרגו על קידוש השם [הי"ד] כנודע, ובהיותם במאסר, וידעו כי למחר יקראו אותם לפני יום הדין האחרון לפני שוביהם הרשעים, ואם לא יודו לעבודתם או יתרגום מיד, ואף על פי כן בלילה שלפניו עסקו וכתבו חידושי תוספות הארוכים בפרק מרובה במסכת בבא קמא, (עד כאן שמעתי כנ"ל בקבלה) זי"ע, וזהו מתאימות לדברינו הנזכרים:

לא. הרוצה לדעת כמה גדול כח של עיון התורה בעומק הלכה, לסלסל ולברר ולפלפל, עינינו רואות בש"ס מגילה (ג, א), על הכתוב (יהושע ה, יא): 'ויחי בהיות יהושע ביריחו' וגו', ועכשיו בטלתם תלמוד תורה – (פירש רש"י [ד"ה] ועכשיו – שהוא לילה, היה לכם לעסוק בתורה, שהרי אין נלחמים בלילה, עד כאן לשונו הקדוש), מיד (שם ה, יא): 'וילן יהושע בלילה ההוא בתוך העמק', אמר רבי יוחנן, מלמד שלן בעומקה של הלכה, עד כאן לשון הגמרא. ותסמר שערות ראשנו, הן ביום עמדי בקשרי המלחמה בסכנת נפשות במצור על העי, בין אבני בליסטראות וחיצים פורחים, ובלילה מתוך עייפות ויגיעה, ושארין נלחמים בלילה כנזכר, (ו)היה להם בהכרח לישן מעט (ולחניה) [ולנוח] בשדה ובאהל קצת. ואם נצטוו ללמוד תורה בלילה, גם בעודם עייפים בלילה בשדה הקטל, לא די ואינו יוצא עם למוד תורה שבכתב בלבד כפשוטה – (בדרך העייף ויגע וירא ויושב ושובב בענויי מחצב, שלא יוכל ללמוד ולהשיג אז יותר), רק לעסוק – (היינו) פלפול ועס"ק התורה, כמו שכתב הטורי זרוב (אורח חיים סימן מו, סק"א) – בתורה, כלשון פירוש רש"י כנ"ל. וגם כמפורש בגמרא, שלן יהושע בתוך עומק"ה ש"ל הלכה" – (בעומק העיון) כנ"ל.

לימוד תורה
 בעיון אפילו
 בזמנים קשים

עטרת ישועה פרשת חוקת

בפסוק עלי צל ענו לה. ונזכרה ענו צ' דין וליך ענו לה' צדוה. הנה אנו זל למה נזכרה ויית ווריס לפי פרה אדומה לומר כך וזה פרה נכספת אף ויית לדיקים נכספת. והנה עני פרה אדומה הי' נוסך תורה וגדולה נזקק אחד כנאמר זה חקת התורה דייקא והפדה ונרונת על עולם הצניח עולם תשונה אינא עילאה ולית עתרה נחזירא ונזקק עשירות וספע רב כנודע. ולזה היתה נזכרת ענאליס ונענאליס שהורים רונן שהי' נוסך על ידה עו: אה וטהרה רונן על תורה הקדושה והטהרה. והפרכה נקרא עונאה נגד תורה הקדושה כי נאמר ונלפון זה יאחה [ירנוי א'] נוקם הקצ' א' [היה ועיין צנאליס נלח צפי' ואחה ארס] גם עני ויית לדיקים חז. נוסך תורה וגדולה נזקק אחד ונפדע ציונא דהלולא של אדיק מנושך מלונעלה תורה וגדולה לעושי. והנה לכאורה איך אפשר אשר אדיק בעולם העליון והנה נחיו הסכניה יתפלל לתקניה על צדדים גשמיים שהם נפסדים ואין זהם שום נלחיות רק נחנות שצעת שהי' זה העולם והי' יודע שיש לעולם לורך צו חגס שהונה דברים גסים וגשמיים עכ"ל אס אין קווח אין תורה ונונילא כאשר נחעורר כח התורה שהי' שפתוחיו דוננות בקר נוכח עיב להספיע פרכה שהא יקוד וענוד להתורה ונלעדי הפרכה לא ילייר עקק התורה והה שאנו חזיל פרה אדומה נענאה עונאה אולכין הוליל ויהי לה שעת הכושר וכונו כן אדיקים שהונה צחי' פרה אדומה ככיל גיב נענאה עונאה אולכין היינו שנושך ונשפיע לעס צחי' שפע גשמיית ופרכה שהא צחי' עונאה והוא צחי' עונאה אולכין נגד התושיק וקשה איך יוכל להיות שחלדיק לאחר התלקותו יעורר רחומים ענור לורכי גשמיית הכיל עיז נותרן הגנורא הוליל ויהי לה שעת הכושר היינו צעת שהי' צעוהי' הי' יודע צנוצ אשר העולם לריך לוח ונונילא ונוכרה גם לאחר פטירתו לעורר צעורט עונת ישראל. ועפי' יתחלר הנוקרה עלי צל ענו לה צלר רונן על אדיק הנושפיע עונות ישראל [עין צקקהי' ערך צלר] וגם לאחר התלקותו שצנר ענלח נשונתו לגנוי ונרונים גיב ענו לה לככקי' צכל ויני עונות ועיז צלח הנוקרה ענו לה' צדוה היינו כנו צקרבן תורה הי' לורכי ד' ולורכי הארס כי התורה צלח חונן ונעורר צפוקלח מולד הפרכה צלחון זה יתעורר עני עליית נשונת אדיק ציונא דהלולא ולא תורה צלבר כי אס אין קווח אין תורה. רק דווקא יספיע שפע פרכה לנו ולכ"י לוננן נוכל ללמוד תורה נחור ארצה אנו :